

Hørings svar til temaplan 'Naturen i Aarhus'

November 2021
Aarhus Trail Builders
aarhustrailbuilders.dk

Med nærværende høringssvar ønsker Aarhus Trail Builders at bifalde Aarhus Kommunes fokus på at bevare, udvide og forbedre Aarhus' mangfoldige natur, men også at påpege at de forvaltningsprincipper, der er beskrevet i "Naturen i Aarhus", kan medføre en forvaltning der er kontraproduktiv for god naturbeskyttelse i skove med flersidige driftsformål.

Marselisborg Skovene syd for Hørhaven er Natura 2000-område. Samtidig er skoven Aarhus Kommunes vigtigste friluftsfacilitet og har i henhold til beslutningsgrundlaget for Moesgaard Vildskov, et driftsformål der også omfatter friluftsliv. Igennem flere årtier er der udviklet et stort og komplekst friluftsliv i skoven hvor en lang række foreninger har deres aktiviteter. Da titusindvis af aarhusianeres aktiviteter er bundet op på adgang og gode faciliteter i skoven, giver en række formuleringer i "Naturen i Aarhus" anledning til bekymring i forhold til de foreslåede principper for forvaltning af Natura 2000-områderne i Aarhus Kommune.

MTB-ruten i Marselisborg Skovene og Aarhus Trail Builders

Aarhus Trail Builders (AATB) har sit virke i Marselisborg Skovene hvor de frivillige i AATB udfører vedligehold og udvikling af MTB-sporet i området. Arbejdet er baseret på internationale anbefalinger for bæredygtighed og naturbeskyttelse.

MTB-ruten omfatter 14 km dedikeret MTB-spor og følger desuden trafikerede fællesstier over ca. 13 km. Ca. 80% af ruten er beliggende indenfor Natura 2000-området. Ruten er Danmarks tredje-mest befærdede med aktuelt 71.000 gennemkørsler pr år svarende til ca. 1,4 mio km/år. Ruten understøtter en bred vifte af aktiviteter for 6 foreninger, erhvervsnetværk, flere eventarrangører og et stort antal selvorganiserede cyklende i alle aldre. De positive sundhedsmæssige effekter er betydelige og sunde robuste fællesskaber og foreninger stimuleres.

Natura 2000-områder er udpeget pga. særlige naturværdier og forvaltningen af områderne skal naturligvis understøtte målsætningerne for en positiv udvikling af naturen i disse områder. Det betyder at faciliteter til friluftslivet bør være bæredygtige, og dermed indrettes på en måde så de både er attraktive for friluftslivet og samtidig bidrager til at beskytte naturværdierne i skovene.

MTB-ruten har i dag en del bæredygtige segmenter hvor sporet med minimalt vedligehold holdes smalt året rundt og dermed forhindrer slid i skovbunden. Desværre er ruten fragmenteret og knap halvdelen af ruten følger fællesstier der ikke, eller kun i begrænset omfang, er egnede til MTB-cykling. Det medfører, at der flere steder opstår slid i omkringliggende skovbund, særligt i våde perioder. På fællesstierne i skoven er der ofte trængsel, så cyklende kører ud i skovbunden for at passerer øvrige skovgæste og for ofte vælger alternative stier.

MTB-ruten er udlagt over en 20-årig periode og flere segmenter er oprindeligt gangstier eller ridestier der blev inkluderet i ruten. Således passerer ruten nogle steder i gennem særlig habitatnatur, §25-skov og igennem §3 vandløb, hvor der ikke er etableret tilstrækkeligt bæredygtige løsninger.

AATB, de seks foreninger der benytter MTB-sporet fast, Idrætssamvirket, DCU og DGI, indsendte i maj 2021 rapporten "MTB-sporet i Marselisborg Skovene" ([kilde](#)) til Aarhus Kommune. Rapporten beskriver en vision for MTB-ruten i Marselisborg Skovene og konkrete forslag til omlægninger og fuld separering ud fra en række principper der tilgodeser naturværdierne:

- MTB-ruten skal følge smalle bæredygtige dedikerede spor, der beskytter mod slid.
- Eksisterende dedikerede spor fastholdes i videst muligt omfang.
- Omlægninger skal medføre en samlet reduktion af MTB-spor, der forløber i særlig habitatnatur (2016) og §25-skov.
- Ved omlægninger tilstræbes yderligere zonerings.
- Sporet gøres attraktivt, så at de cyklende holder sig på sporet i stedet for at cykle andre steder i skoven. Det bidrager til at størstedelen af skoven har ro for cyklende og at langt hovedparten af de cyklende færdes på bæredygtige stier.
- Al etablering af MTB-spor følger internationale anerkendte principper for bæredygtighed.

Forslagene i visionsrapporten er også tilpasset en række øvrige betydende principper:

- Ruten gøres idrætsligt attraktiv så den i bedre understøtter den brede vifte af organiserede og selvorganiserede aktiviteter der foregår på ruten i dag
- Skovoplevelsen for øvrige skovgæster øges igennem fuld separering af MTB-ruten væk fra fællestier
- MTB-ruten flyttes væk fra beskyttede fortidsminder hvor muligt og hvor slid udgør en trussel mod fortidsmindet.
- Trafiksikkerheden skal øges ved passager af asfaltveje og rutens forløb på asfaltveje skal minimeres.

AATB's bekymringer for forvaltningsprincipperne beskrevet i "Naturen i Aarhus"

AATB må på baggrund i ovenstående udtrykke bekymring for hvorvidt principperne for forvaltning af kommunens Natura 2000-områder, der foreslås i "Naturen i Aarhus", vil forhindre at de nødvendige omlægninger og separeringer af MTB-ruten kan gennemføres.

Hvis de senere års praksis fastholdes, og det utilstrækkelige stisystem ikke kan tilpasses og fremtidssikres med gode bæredygtige løsninger, så vil det få tiltagende negative konsekvenser for beskyttelsen af naturværdierne og fortidsminder, for skovoplevelse for øvrige gæster, trafiksikkerhed og for den rekreative og sportslige værdi af MTB-ruten. Det vil således også konflikte med kommunens politikker på Sport og Fritidsområdet inkl. den nye outdoor-strategi 2022-2025 der nyligt har været i høring.

Det er her værd at bemærke, at foreningerne hvor en del af friluftslivet er organiseret har stor betydning for kultur og viden om færdsel i skoven. Det er afgørende for naturbeskyttelsen. Flere af foreningerne har god rækkevidde blandt de selvorganiserede cyklende, men også her er det vigtigt, at der kan peges på at der arbejdes med bæredygtige løsninger. Det har således været svært at forklare og forsvare Aarhus Kommunes forvaltning af stisystemet i skoven de seneste 7-8 år.

Vi er desuden bekymrede for, at den "omvendte bevisbyrde" i forhold til at vise at f.eks. anlæggelse af nye stier ikke, eller kun i meget begrænset omfang, påvirker karakteristiske arter i området, vil medføre store arbejdsbyrder for de frivillige. Dette kan imødegås af konstruktiv og effektiv dialog om fagligt gode løsninger.

Vi har udfærdiget en rapport med konkrete forslag under største hensyntagen til alle registreringer i skovområdet frem til april 2021. Udfærdigelse af de endelige ansøgninger bør ske gennem dialog med Aarhus Kommunes forvaltning, så det sikres at endelige forslag til nye stier har størst mulig chance for godkendelse. De skærpede forvaltningsprincipper i Natura 2000-områderne stiller således store krav til velvilje og et særligt konstruktivt samarbejde mellem de frivillige og Aarhus Kommune.

Hvis de foreslåede principper i "Naturen i Aarhus" gør samarbejdet meget besværligt, så lægger det en unødige byrde på de frivillige der bidrager med tusindvis af timers frivilligt arbejde med at drive en attraktiv rekreativ facilitet til gavn for mere end 10.000 borgere.

Natura 2000 og MTB-spor i andre skove

I skove hvor der er mange cyklende giver dedikerede, bæredygtige, attraktive og fuldt separerede MTB-spor bedre naturbeskyttelse - ikke ringere.

Naturstyrelsen udlægger derfor MTB-spor i Natura 2000-områder landet over netop for at opnå de positive effekter både for folkesundheden, foreningslivet mm. - og for beskyttelse af fortidsminder og naturværdier. Nogle af Danmarks mest attraktive og velbesøgte MTB-spor udvikles fortsat i Natura 2000-områderne ved Silkeborg, Svinkløv, Rold Skov, Pamhule Skov, Tisvilde Hegn, Rude Skov, Hareskoven (Danmarks mest befærde spor) og flere andre.

Naturstyrelsen har bl.a. de seneste 4 år udlagt 25km høj-attraktivt MTB-spor i Natura 2000-området i Vesterskoven ved Silkeborg og netop opnået de positive effekter med fuld adskillelse af brugergrupper, samling af de cyklende på egnede bæredygtige stier, og ruten med div. sidespor er ledt uden om områder med særlige naturværdier. Sporet er smalt og stærkt - året rundt.

Vi håber således at "Naturen i Aarhus" tilpasses så også Natura 2000-områderne kan forvaltes under hensyn til de flersidige driftsformål og i et effektivt samarbejde med de frivillige.

Grønt Danmarkskort og Økologiske forbindelser

Aarhus Kommune har udtrykt ønske om at der etableres MTB-spor andre steder i kommunen. Disse skal bl.a. bidrage med at flytte noget af væksten i cyklende til andre områder end Marselisborg Skovene.

Hvis det skal lykkes, så skal sporene være bynære og attraktive.

De foreslåede restriktive forvaltningsprincipper for de "Økologiske forbindelser" og øget implementering af græsning, forekommer at kunne blive kontraproduktive for etablering af sådanne løsninger. Det bør således være en bekymring for Aarhus Kommune, at der er et klart sammenfald mellem særligt de "økologiske forbindelser" og bynære arealer hvor terrænet evt. kunne understøtte etablering af MTB-spor i en kvalitet der vil tiltrække ryttere.

Hvis man ønsker at frivillige skal gå aktivt ind i etablering af nye bynære rekreative faciliteter inkl. MTB-spor omkring Aarhus, så bør man være opmærksom på at arealerne skal være velegnede og processen skal være effektiv og faciliteret.

MTB-ruten i Marselisborg Skovene er fortsat og fremover den helt afgørende facilitet for MTB-idrætten i Aarhus Kommune. Det er således afgørende at der her snarest muligt sikres gode løsninger for både de cyklende og deres foreninger, øvrige skovgæster, fortidsminder og de særlige naturværdier.

Vi finder det afslutningsvist vigtigt, at det fremgår tydeligt af "Naturen i Aarhus" at samarbejder med frivillige om rekreativ brug og udvikling af rekreative faciliteter i områder med særlig naturbeskyttelse bør være effektivt og konstruktivt pga den høje kompleksitet af regler der indvirker på området. Processerne bør være i overensstemmelse med Aarhus Kommunes eksisterende [medborgerpolitik](#), som siger at "det skal være nemt at være frivillig".

Med godt samarbejde, bæredygtige og intelligente løsninger går friluftsliv og naturhensyn fint hånd i hånd.

Venlig hilsen

Aarhus Trail Builders

www.aarhustrailbuilders.dk
info@aarhustrailbuilders.dk

